

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LABOD TOVARNE OBLAČIL NOVO MESTO

seja uredniškega odbora

Uredniški odbor našega glasila se je ses'al na seji v Ljubljanskem Tip—Topu in pregledal aktualnejše področje obveščanja v glasilu in biltenu.

Ocena vsebine Laboda za prvo letošnje polletje je dokaj ugodna, saj je sledila sprejeti zasnovi. Pripomba gre le na račun prispevkov, ki govore o novostih v naši panogi, o udeležbi na sejmih ter o inovacijah. Člani uredniškega odbora so menili, da smo še premalo pisali o tem in tako premalo spodbujali predvsem inovatorstvo. V desetih številkah je bilo kaj malo naslovov, ki bi govorili o teh temah — samo štirje namreč. Tudi o varstvu pri delu in izobraževanju v tej smeri bi morali večkrat kaj objaviti, saj je glasilo med delavci zelo brano in zelo odmevno. Prav s tem namenom

se je uredniški odbor tudi odločil za serijo članov, ki bodo govorili o alkoholizmu. Uredništva tovarniških glasil so jih prejela na pobudo komisije za obveščanje pri občinskem sindikalnem svetu Novo mesto.

V KATERO SMER BO TEKLA VSEBINA NAŠEGA GLASILA

Naša orientacija je v smeri čim številnejših prispevkov o povsem Labodovih sredinah. Otresti se moramo velikih želja po tem, da bi vendarle več pisali „o tem in onem“, da bi v časopisu posvečali več prostora razvedrilnim temam. Naše glasilo naj bo usmerjeno k našim ciljem in k doseganju le-teh, tu k Labodovemu delavcu. Tako je tudi za drugo polletje sprejeta vsebinska zasnova po naslednjih področjih, ki so seveda še podrobneje opredeljena: gospodarjenje, samoupravljanje, delegatski sistem, delo družbenopolitičnih organizacij, kadrovska politika in izobraževanje, družbeni standard ter socialno področje, nagrajevanje po delu in rezultatih, sejmih, ekskuzije in novosti v panogi, predstavitve delavcev, področje SLO, varstvo pri delu, informiranje, kultura, šport ter delo sekcij upokojencev. Znotraj teh področij bomo v naslednjih številkah (do devetnajstotoliko jih namreč letos predvidevamo) pisali o našem delu in o našem človeku. Seveda ne gre spregledati vseh zunanjih dogajanj, ki pa naj bodo praviloma vedno vezana na naše sredine, prenesena ali opremljena z našimi podatki, pogledi....

Ob tem so članice uredniškega odbora (politiko našega časopisa kreiramo namreč — v stilu narave zaposlenih pri nas — same ženske) poudarile težave v delegatskem delu in s tem v zvezi pri obveščanju. Vendar moramo vztrajati, da bomo zvesto nadaljevali našo, na žalost občasnno, rubriko „Kako nas naši delegati zastopajo“. Tudi vabila za sodelovanje, ki niso naletela na pravi odziv, ne smemo pozabiti. Še vedno čakamo na prispevke upokojencev o rasti naše delovne organizacije in samouprave pri nas. Članice odbora pa so poudarile veliko

izobraževalno in vzgojno vlogo glasila, ki jo moramo tudi v bodoče nadaljevati.

KAKO PA BILTEN

Različna mišljenja glede informativnega biltena, tako o pogostosti izhajanja kot o številu izvodov, so se pojavljala v razpravi na seji uredniškega odbora. Zedinili smo se, da informativni bilten izhaja po potrebi, prinaša pa naj še vedno kratke in sveže novice o delu družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja na ravni delovne organizacije in tozdov. Ker zapisniki ne pridejo vedno v najkrajšem roku, bi bilo nujno, da zaključke in okvirne informacije iz sej posredujemo takoj v informativnem biltenu. Le tega pa naj v tozdih prejemajo predstavniki družbenopolitičnih organizacij in odgovorni, sicer pa je objavljen na oglasni deski. Prevladovalo je mnenje, da je informativnih biltenov doslej prihajalo v tozde preveč in da povsem zadostuje objava na oglasni deski.

V sklopu posrednega obveščanja smo se na seji uredniškega odbora dotaknili tudi urejanja oglasnih desk, zadolžitev za nje in za roke. Na žalost niso redki primeri, da vise na naših deskah tudi zastarela gradiva, zato bo zares nujna dosledna zadolžitev za skrbno, redno in pravočasno urejanje oglasnih desk.

JUBILEJNA ŠTEVILKA

Ob šestdesetletnici naše delovne organizacije bo izšla posebna številka Laboda. Ta bo nekoliko obsežnejša, bo v barvnem tisku, imela pa naj bi tudi trajnejšo vsebino. Nudila naj bi sliko našega razvoja, dela in življenja. Služila naj bi kot predstavitev naše delovne organizacije, ki bi jo lahko ponudili tudi poslovnim partnerjem, obiskovalcem itd. Okvirno

(Nadaljevanje na 2. str.)

(Nadaljevanje s 1. str.)

vsebinsko zasnovano te številke je uredniški odbor še dopolnil, priprave zanjo pa morajo steči kar takoj. Sicer pa je tak tudi sklep odbora za obeležitev naših 60 let.

ZAKONODAJA NA PODROČJU OBVEŠČANJA

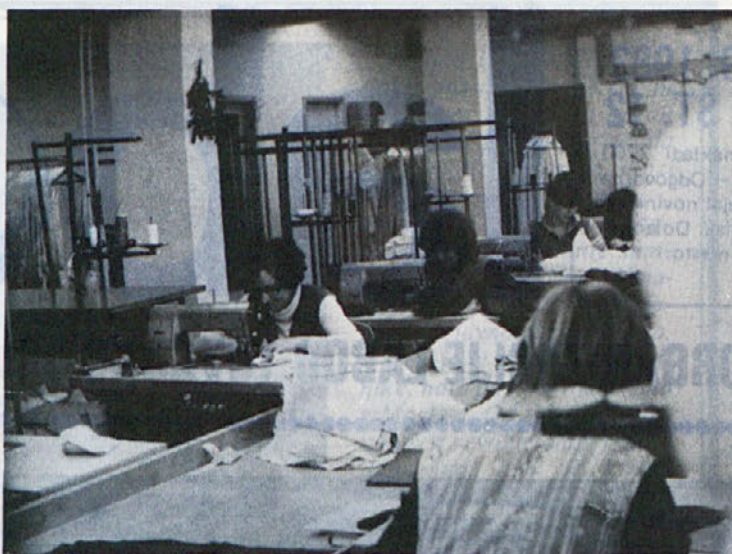
Točka dnevnega reda je govorila tudi o zakonu o družbenem sistemu informiranja in nalogah, ki izhajajo iz tega. Gradivo je bilo objavljeno v prejšnji številki Laboda, v prirejeni obliki pa ga bomo ponudili tudi IO OOS. Na podlagi tega naj bi namreč stekle razprave o obveščanju, ki naj bi služile za pripravo na dograditev in poglobitev sistema obveščanja v naši delovni organizaciji. Sicer pa bomo morali tudi naše akte uskladiti z novo zakonodajo, s tem pa bo nujno vnesti določene spremembe tudi v pravilnik o izdajateljskih razmerjih in izdajanju glasila Labod.

TEKOČE NALOGE

Na seji odbora smo se pogovorili tudi o delu občinskih komisij za obveščanje pri družbenopolitičnih organizacijah, katerih delo je lahko dragocena orientacija in pomoč pri našem delu v tozidih in v delovni organizaciji. Ob tem pa je bilo precej razmišljanja tudi o tem, kako svojo vlogo pri obveščanju opravljajo Labodove družbenopolitične organizacije. V svojih programih imajo zapisane naloge s področja obveščanja, še vedno pa jih dovolj ne uresničujejo.

Naslednja seja uredniškega odbora bo v začetku decembra. Medtem bomo imeli seveda veliko stikov po pošti in telefonu, svoje delo pa bomo pregledali in ocenili vsake tri mesece. Za v naprej nam ostajajo naloge s področja analize informativnih biltenov v prihodnjem letu, iskanti možnosti za širjenje medijev oziroma načinov za obveščanje delavcev, opredeliti program tribuna...

O srednja naša naloga pa je glasilo. Ob tem je precej želja in dokaj ambicioznih načrtov. Vendarizvoda je bila 14,58 din). Služiti mora svojemu osnovnemu cilju — obveščati, povezovati in izobraževati, ob vsem tem pa moramo biti racionalni. Ob štirinajst dnevnem izhajanju, kar je gotovo še napredek, skoraj da ni možno širjenje obsega. Znotraj osmih strani vsakih štirinajst dni se moramo potruditi, da bomo ponudili pravo vsebino in v tej smeri se mora prizadevati uredniški odbor.

V Zali so pravkar končali 1636 ženskih in nekaj moških plaščev za izvoz.

finančna nedisciplina

V zadnjem času veliko govorimo o problemu nelikvidnosti delovnih organizacij v našem gospodarstvu. Višina neporavnanih obveznosti med delovnimi organizacijami je od 114 milijard dinarjev na začetku leta 1982 do konca istega leta narasla na 173 milijard (ali za 52%), konec marca leta 1983 pa je znašala že 215 milijard dinarjev. Zneski torej vrtoglavo naraščajo.

Kot posledica nelikvidnosti se dosledno navaja finančna nedisciplina delovnih organizacij. Pod predpostavko tega vzroka nelikvidnosti je že leta 1975 zvezna skupščina sprejela zakon o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev (ta narekuje upniku, da v 15 dneh od dneva nastanka dolžniško upniškega razmerja plača, ali da plačilo zavaruje z instrumentom za zavarovanje plačil). Zakon je doživel že nekaj sprememb in dopolnitev. Zadnje so prišle v veljavo 1. julija 1983, vendar likvidnosti niso zagotovile (kljub ostrim sankcijam, ki jih predvidevajo). Tudi omenjene nedavne spremembe zakona, ki konkretizirajo predvsem stvari okoli datuma nastanka DUR-a in predpisujejo ostrejše kazni za kršilce, verjetno ne bodo zaustavile naraščanja medsebojne zadolženosti delovnih organizacij.

Dejstvo namreč je, da zaradi gospodarske situacije, kakršna pri nas trenutno je, nekatere delovne organizacije kljub zakonskim določilom

pri najboljši volji in prizadevanjem temu ne bodo mogle zadostiti, ne da bi zavrlo normalne potek poslovnega procesa.

Zakaj?

Nelikvidnost se s slabšanjem gospodarskega položaja povečuje in to kljub naraščajoči inflaciji, ki se pojavlja zaradi zmanjševanja domačih blagovnih fondov, zaradi relativno večjega izvoza od uvoza v primerjavi s prejšnjimi obdobji ter zaradi povečane emisije denarja s strani Narodne banke. Navidez je situacija paradokсна, saj bi morala inflacija praviloma poživljati blagovnodenarne tokove in s tem gospodarstvo.

Zakaj praksa našega gospodarstva kaže drugače?

Glavni vzrok je verjetno medpanožna neuskkljenost ter neuskkljenost znotraj posameznih industrijskih panog. Ali z drugimi besedami: sektorji gospodarstva so neenakomerno razviti.

Prav te neuskkljenosti verjetno onemogočajo, da bi inflacija enakomerno spodbudila blagovnodenarne tokove znotraj gospodarstva ter na ta način odpravila nelikvidnost. Iz medsektorske neuskkljenosti izhaja, da nekateri sektorji gospodarstva denar imajo (včasih celo toliko, da ga zaradi deficitarne proizvodnje nekaterih vrst blaga ne morejo potrošiti), drugi pa denarja nimajo. Poenostavljeno bi se lahko reklo, da je na našem trgu ponudba nekaterih vrst blaga prevelika, drugih vrst blaga pa hkrati primanjkuje.

Dokler smo deficitarno domačo proizvodnjo brez večjih problemov pokrivali iz uvoza, je še šlo (medsektorska neuskkljenost na domačem trgu ni prišla do izraza), problem pa

je nastal z razpadom deviznega trga pri nas, ko prav vsak ekonomski subjekt za namene takega uvoza deviz nima, oziroma si jih ne more pravočasno zagotoviti in tako tudi ne more priti do različnih surovin in materialov, rezervnih delov itd.

Vse to je začelo vplivati na naraščanje zalog nedovršene proizvodnje, ne priložnostno visoke nakupe zalog surovin in materialov zaradi neradne preskrbe z njimi, oboje pa na nelikvidnostni položaj delovnih organizacij: prvič zaradi statičnosti obratnih sredstev, drugič pa zaradi naraščanja fiksnih stroškov na enoto proizvoda kot posledice nepolne izkoriščenosti proizvodnih kapacitet.

So pa seveda še drugi vzroki, ki vplivajo na nelikvidnost:

— dejstvo, da se precejšen del družbenega proizvoda „seli“ v tujino zaradi pokrivanja dolgov, neposredno vpliva na zmanjšanje ponudbe na našem trgu. Vendar je opaziti tendenca, da se teža zmanjšane povpraševanja iz tega naslova prevlaja predvsem v škodo povpraševanja gospodarstva po produkcijskih sredstvih, na račun ohranjanja določenega nivoja povpraševanja s strani splošne, skupne in osebne porabe, (znan je podatek Narodne banke, da se je v prvih šestih mesecih letošnjega leta denarna masa gospodarstva zmanjšala, v primerjavi z enakim lanskim obdobjem, za 18,5 milijard dinarjev, za približno enak znesek pa se je povečala denarna masa prebivalstva). Za koliko se je povečala denarna masa splošne in skupne porabe na račun gospodarstva ni podatka. Iz tega izhaja, da tudi razmerja v delitvi (z drugimi besedami — prevajanje bremen stabilizacije na gospodarstvo) vplivajo na likvidnostni položaj gospodarstva.

— V preteklih letih se je pri nas tudi na veliko investiralo (zaradi neekonomsko nizkih obrestnih mer, ter lokalističnih interesov posameznih družbenopolitičnih skupnosti na vseh nivojih). To je povzročilo alokacijo produkcijskih faktorjev v dejavnosti, ki so se ukvarjale z izvajanjem investicijskih del ter dobavo opreme. Slednjim so se proizvodne kapacitete v tem obdobju skokovito povečevale, v sedanjem trenutku pa zaradi slabih investicijskih možnosti ostajajo brez dela in torej tudi brez denarja.

Po drugi strani se je za veliko kapitalno močnih investicij ugotovilo, da niso bile ekonomsko upravičene (preforsirana gradnja petrokemičnih kapacitet, tovarn sladkornja, avtomobilskih tovarn...) in so zato začele poslovati z velikimi izgubami. Če k temu dodamo še dejstvo, da so bile nekatere teh investicij zgrajene iz denarja, potrebnega za normalen proces enostavne reprodukcije obratnih sredstev, je slika še jasnejša.

— Padanje kupne moči prebivalstva v zadnjih letih povzroča in bo še intenzivneje povzročalo zmanjševanje povpraševanja po luksuznih in ostalih življenjsko manj nujnih dobrinah, medtem ko ostaja povpraševanja po eksistenčno potrebnih dobrinah več ali manj konstantno. Vse to povzroča pri nekaterih proizvajalcih krizo, posebno še, če proizvajajo blago, ki je izvozno neinteresantno.

— Odrpne škarje cen med cenami surovin in cenami finalnih izdelkov v škodo letem.

— Nepravočasno prihajanje izvoznih stimulacij ter občutno povečanje negativnih tečajnih razlik v dohodku delovnih organizacij, ki so posledica nagleda drsenja tečaja dinarja v primerjavi z ostalimi valutami.

Poudariti je potrebno, da delovne organizacije, ki so iz navedenih vzrokov prišle v stanje nelikvidnosti, znotraj svojih reprodukcijskih verig povzročajo tudi nelikvidnost drugih (njihov vpliv nanje je tem večji, čim večji delež poslovne odvisnosti med njimi obstaja in s čim višjo stopnjo predelave proizvodov se nelikvidna delovna organizacija ukvarja).

Ne moremo reči, da so to vsi vzroki, ki vplivajo na nelikvidnost, prav gotovo pa imajo nanjo prevladujoč vpliv. Zanimivo, da tako zahodne kot vzhodne države problema nelikvidnosti pravzaprav ne poznajo. Verjetno zato ne, ker v teh deželah zadevo v zvezi z alokacijo produkcijskih faktorjev zadovoljivo rešuje tržni mehanizem (oziroma na vzhodu plan).

Pri nas smo se sicer odločili za kombinirano tržno-plansko gospodarstvo, vendar danes lahko ocenimo, da je bilo enega in drugega prisotnega zelo malo.

Če se povrnemo na temo sestavka in poskušamo povzeti doslej povedano, ne bo težko odgovoriti na zastavljeno vprašanje, namreč da ni temeljni

vzrok nelikvidnosti v finančni nedisciplini (nelikvidnost je le posledica), ampak da so vzroki globlji in segajo krepko v temelje našega gospodarstva.

Primeri, da dolžnik denar ima, vendar z njim vseeno ne plača, sicer so, vendar so redki in se pojavljajo predvsem v tej obliki, da ima dolžnik denar na svojem žiro računu, vendar raje plača z menico.

Menim tudi, da poplava instrumentov za zavarovanje plačil, predvsem menic, v našem sistemu plačevanja sicer praktično nikoli ne pomeni, da bi le-te imele kritja (saj mora menico v končni fazi izplačati garant-avalist, če na žiro računu transanta-izdajatelja menice ni kritja). Torej fiktivnih menic dejansko ni, čeprav menica, dokler je v obtoku, res povzroča povečano povpraševanje vse dokler ne zapade v plačilo. Če je torej v obtoku permanentno veliko število menic, oziroma če se obseg plačevanja z njimi še povečuje (kot je primer v našem plačilnem sistemu), to pomeni konstantno prepotencirano povpraševanje, ki nima kritja v blagovnih fondih.

To pa je seveda vzrok inflacije, ne pa nelikvidnosti.

Direktor DSSS
ANDREJ KIRM

izpopolnjevanje sistema nagrajevanja (delitev osebnih dohodkov)

Pisali smo že, da so DPO dale pobudo za izpopolnjevanje sistema delitev osebnih dohodkov in da pri tem delujejo tri strokovne komisije, ki jih je imenoval delavski svet delovne organizacije. Tri področja so medsebojno vezana (pogojena) in šele z ureditvijo vseh treh (organizacija dela - razvid del in nalog, zahtevnost del in delovna uspešnost) lahko pridemo do sistema delitev osebnih dohodkov.

Komisija za delovno uspešnost se ukvarja s problemom

kako bi ugotavljali prispevek delavca k skupnemu delu, katerega rezultat je dohodek tozda, kar z drugimi besedami pomeni, prispevek delavca k ustvarjanju dohodka tozda. Omenjali smo, da je dohodek delavca odvisen prav od tega prispevka, torej od prispevka delavca k ustvarjanju dohodka. Pri tem moramo upoštevati osnovna merila:

- količina dela in izkoriščanje delovnega časa,
- kvaliteta dela in
- gospodarnost.

Zadnje dni avgusta je komisija za delovno uspešnost izoblikovala osnovna skupna izhodišča za delovno uspešnost. Ta izhodišča so bila posredovana kolegiju direktorjev v delovni organizaciji. Na teh kolegijih smo se dogovorili, da material pošljemo v tozde in da ti organizirajo razpravo na vseh nivojih (kolegiji, organi upravljanja, družbenopolitične organizacije ipd.).

Iz navedenih izhodišč izhaja, da je treba obstoječi sistem ugotavljanja delovne uspešnosti v precejšnji meri nujno spremeniti. Obstoječ sistem je dejansko neučinkovit pri uporabi meril kvalitete in gospodarnosti.

Uporaba teh meril v sedanjem sistemu je več ali manj formalnost, saj ne uporabljamo objektivnih meril, temveč ocenjujemo rezultat dela. Prav zaradi tega se je sistem hitro izrodil v golo formalnost.

Menimo, da so objektivna merila predvsem:

— izpolnjevanje plana proizvođa in v tozdu oziroma v organizacijski enoti in v zvezi s tem uresničevanjem plana nabave, prodaje in opravljanje del skupnega pomena, kakor tudi izkoriščanje delovnega časa oziroma doseganje delovnih normativov ipd.;

— standardi izdelkov in opravil ter vrsta kvalitete po predpisih in splošnih aktih, kar vpliva na realizacijo proizvodov, finačni izdelki za gospodarski prestop ali prekršek, ki je posledica slabe kvalitete izdelkov ali zamujanje rokov pri delih skupnega pomena oziroma zaradi neustrezne odločitve. Razlika v ceni izdelkov, (normalni izdelki, izdelki z napako...), povečani stroški transporta zaradi vračanja izdelkov ipd.;

— povečanje ali zmanjšanje dohodka se izraža skozi: finančne izdatke zaradi zastarelosti terjatev, sezonsko znižanje cen, dopolnilno delo zaradi odpravljanja napak in zahtevke po priznanju pr-

oizvodnih minut, ker je rezultat neusklojenosti v organizaciji dela (nepopolnost d. n., roki ipd.), finančne izdatke zaradi finančno-gospodarskih prestopkov ali prekrškov itd. Poslovne dogodke, ki povečujejo dohodek v primerjavi s planiranim in podobno.

— porabljenost sredstev oziroma stroški poslovanja tozda ali organizacijske enote; prihranki oziroma ostanki ali odpadki povečani ali privarčevalni izdatki za investiranje oziroma tekoče vzdrževanje strojev in določenih naprav, izguba delovnega časa zaradi povečanja zastojev in obratno, uveljavljanje oziroma neuvlavljanje zavarovalnih ali odškodninskih zahtevkov, škoda, ki je uveljavljajo tretje osebe ipd.

Če ne bomo vztrajali pri uporabi podobnih objektivnih meril, bo naš osebni dohodek v glavnem odvisen od zahtevnosti dela (delovnega mesta) in od individualnih norm v proizvodnji ne pa od dela in od vseh meril, ki bi morala vplivati na višino dohodka in s tem tudi na višino osebnega dohodka. V tozdih začenjajo razpravo o teh vprašanjih in prav je, da vsak po svoje prispeva k izoblikovanju objektivnih meril na osnovi katerih bi osebni dohodek delavca bil odvisen od prispevka delavca k skupnemu delu in k ustvarjanju dohodka oziroma k njegovega povečanju.

Iz gradiva komisije lahko razberemo, da naj bi pri količini dela ostalo prvotno individualno merilo z upoštevanjem delovnih normativov in izkoriščanjem delovnega časa posameznika oziroma delovne enote, da bi kvaliteta in gospodarnost postala kolektivna merila in bi ju ugotavljali na ravni organizacijske enote, ki pa je tudi odvisna od dosežka posameznega delavca, zato obstaja možnost individualne opisne ocene delovnega uspeha.

To pomeni, da bi morali vzgajati duh kolektivnosti pri izvrševanju planov organizacijskih enot, kar dejansko predstavlja izvršitev plana tozda, to pa je osnova za ustrezno realizacijo in doseganje dohodka, ne pa individualnih norm, ki so dejansko sekundarnega pomena. Iz tega izhaja, da bi v večji meri morali stimulirati obseganje plana proizvođa, plana realizacije, plana dohodka in storitev, bolj kot pa individualne normative.

(Nadaljevanje na 4. str.)

(Nadaljevanje s 3. str.)

Če nam bo uspelo do konca tekočega leta izoblikovati razvid del in nalog, zahtevnost dela ter merila za delovno uspešnost, potem bi lahko v novo leto 1984, v leto naše 60-letnice, štartali z novim sistemom nagrajevanja oziroma delitve osebnega dohodka, ki naj bi bil bolj spodbuden in bi s tem prispeval k večjim poslovnim rezultatom.

DMITAR PERIĆ
dipl. iur.

v mnogih primerih neprimeren odnos

Pred nami je objavljeni članek o letošnjem letovanju v organizaciji Laboda. Na žalost ne moremo zapisati nič lepega, vsaj ne o tem, kar lahko ocenjujemo iz našega skupnega stališča, o tem namreč, kako smo se letos obnašali do naših počitniških objektov in opreme. Če bi med Labodovimi delavci izvedli anketo o počutju, bi gotovo zvedeli tudi veliko prijetnega, nekaj besed na račun preskrbe, o tem in onem. Kar pa se bomo omejili na naš letošnji odnos do skupne lastnine, se na žalost ne moremo pohvaliti. Tako pa gotovo mislijo o tej stvari tudi tisti (nesrečni) letovalci, ki so našli hladilnike polne pokvarjene hrane, umazano kuhinjsko opremo in podobno, ali tisti, ki niso našli ključa prikolic, ker jih je njihov predhodnik odnesel domov.

Kljub neštetim opozarjanjem, pisanju v našem glasilu, opozorilom na sestankih komisij za družbeni standard in pogovorom na zborih delavcev se napake iz leta v leto ponavljajo in celo stopnjujejo. Prav žalostne so ugotovitve, da še vedno marsikdo ne pospravi za seboj, da je zaradi malomarnosti (odprtih oken) prišlo v prikolico do poplave, da hladilnik ni delal zato, ker je prikolica visela (kaj je to povzročilo, si lahko le mislimo), da si nekateri letovalci zaradi malomarnosti niso napeljali niti elektrike v prikolico. V hišicah so puščali osebne predmete, neprimeren in često celo nehigijenski odnos pa so nekateri letovalci imeli tudi do okolice hišic, plaže itd. Poleg naštetega pa tudi letos ni

Šola se je začela, z njo pa veliko obveznosti in skrbi otrok in staršev. Spomin na brezskrbne počitnice pa bo še dolgo živ. Na posnetku: otroci naših delavk ob vrnitvi iz kolonije.

manjkalo črnih gostov, vprašanj glede obvezne prijave otrok pa je bilo toliko, kot da o tem nihče ne bi še nikoli nič slišal.

Ob vsem pa so bili le redki tisti, ki so zabeležili v knjigi stanje, kakršnega so našli in pustili v posameznem objektu. Tako malomaren odnos do skupne lastnine pa tudi do vseh, ki so v hišico ali prikolico prispeli kasneje, opozarja na to, da moramo ostreje ukrepati. Nujno moramo sprejeti pravilnik o sankcioniranju, ki bo moral vsebovati in naštetih ukrepe. Nujno je treba ukrepati proti posameznim letovalcem, ki nimajo pravega odnosa, ki brezvestno uničujejo naše skupno imetje in ki z nespoštovanjem brez sramu blatijo naše ime. Ugotovitev nepravilnosti mora prinesiti tudi krivca, saj ga ni težko najti. Vemo kdo in kje letuje in če bomo knjigo dosledno vodili, bomo ob zaključku sezone lažje zahtevali plačilo za škodo pa tudi lažje ob letu odrekli gostoljubje vsem, ki nimajo primerne odnosa do skupne lastnine.

O tej temi bodo po tozdihih intenzivneje in konkretnije spregovorile komisije za družbeni standard, svoja stališča glede nemarnosti in nepravilnosti pa bo zavzel tudi odbor na ravni delovne organizacije. Po sezoni bo stanje v

naših počitniških objektih pregledala komisija za inventuro, na podlagi njenih zaključkov pa bodo posamezne komisije tudi ukrepale.

S precejšnjimi težavami smo si zagotovili naš fond počitniških kapacitet. Za marsikoga med nami je letovanje preko naše delovne organizacije edina realna možnost za letovanje na morju ali v gorah. Naši objekti, lahko rečemo, so pretehtano opremljeni in nam zares lahko nudijo lep in prijeten oddih. Toda ker nas je veliko, moramo biti pri odnosu do tega še toliko natančnejši.

Napaka na napako večja škoda, pa tudi letovalec, ki pride za nami, letuje le deset dni, in prav nikogar ne mika, da bi najprej pospravil za nekom drugim. To je predvsem neokusno in neprimerno. Toliko ponosa bi moralo biti v vsakem od nas, da bi za seboj pospravil, da bi spoštoval skupna pravila in s tem omogočil sebi in vsem ostalim prijeten dopust. Toda na žalost se vsega tega premalo zavedamo in brezskrbno uničujemo vse okoli sebe, kot da ne bo nikogar več za nami in kot da drugo leto ne bo zopet novih počitnic.

No, za take brezvestneže jih zares ne bo v naših prostorih. Le-te moramo zavarovati in omogočiti, da bodo še dolgo služili tistemu, ki znajo spoštovati skupno lastnino!

nadure

V naši delovni organizaciji smo se v tozdu Commerce in v DSSS odločili za premakljiv delovni čas. S tem smo želeli doseči boljši izkoristek delovnega časa, hkrati pa tudi zmanjšati nadure. V pretežnem deležu nam je to uspelo, še vedno pa so določena obdobja, ki zahtevajo nadurno delo, ker enostavno ni moč koristiti ur. Nadurno delo poteka seveda pod strogim spremljanjem, kljub temu pa se še zgodi, da so od meseca do meseca številke različne in včasih višje od pričakovanih oziroma sprejemljivih (seveda ob dejstvu, da le imamo premakljiv delovni čas).

Nadur pa se poslužujejo tudi v proizvodnih tozdihi. Te so namenjene le doseganju rokov, obveznostim do izvoza in podobno. Pregled nadurnega dela za julij (čeprav ta ni najbolj primerljiv, saj je bilo v tem mesecu načrtovanih še precej dopustov — a podatek naj velja orientacijsko) kaže, da smo imeli po posameznih enotah naslednje število nadur: Ločna

133, Libna 223, Tip-top 38, Temenica 53, Commerce 400 in DSSS 57. Delta in Zala v juliju nista imeli nadurnega dela.

Gotovo gre v večini primerov za naloge, ki zaradi svoje narave zahtevajo delo v podaljšanem času. Kljub temu pa bi z boljšo organizacijo dela morda le dosegli še kakšen odstotek manj. Tam, kjer velja premakljiv delovni čas, bi se ga morali posluževati še bolj, (čeprav, kot je že omenjeno, to ne gre za primere ob akcijah, kakšna je priprava kolekcije ali podobno), te izkušnje pa bi veljalo prenesti tudi na režijo v proizvodnih tozdih.

Sicer pa poglejmo, koliko nas nadure stanejo: za delovno organizacijo so za 50 odstotkov dražje od redne ure, delavec pa plača za naduro po novih prispevnih stopnjah 34,63%, za redno uro pa 29,82%. Če ostanemo pri tem, koliko stane nadura delovno organizacijo, ne smemo spregledati, da sobotno nadurno delo zahteva še prevoz na delo ter malico, ta pa sodi tudi k podaljšanem delovnem času, če je delavec na delu več kot 4 ure v podaljšanem delovnem času. To ceno nadure še poviša in zato je seveda nujno pretehtati kdaj in zakaj gre nadura ali zares ni moč (razen v proizvodnji) teh ur koristiti kasneje v istem ali v prihodnjem mesecu.

Postavljanje znaka pred Labodom, ki bo služil kot smerokaz in kot reklamni napis.

V Novem mestu je v organizaciji posameznih krajevnih skupnosti steklo mednarodno kolesarsko tekmovanje. Ob Čehih, Italijanih in Avstrijcih so se pomerili tudi slovenski kolesarji, med njimi tudi skupina pionirjev, ki jih trenira labodovec Miran Štih. Pri organizaciji omenjenega tekmovanja je s praktičnimi darili sodeloval tudi Labod.

manjša bolniška

Julij nam je prinesel več zdravja — tako bi vsaj lahko sklepali po odstotku bolniških izostankov, saj so na ravni delovne organizacije na 7,55 odstotkih. Še posebno je občuten padec pri tozdu Ločna in Tip-top. So k temu pripomogli dopusti in oddih, ali je prav to spodbudilo boljše počutje in s tem manjšo bolniško?

Ob ostalih dejavnikih, ki so vplivali na zmanjšanje pa gotovo ni za zanemariti trdnjega sodelovanja med tozdi in zdravstvenimi domovi. Sodelovanja rojevajo uspehe, ki so vidni tudi v zmanjšanih bolniških izostankih. Da pa ne bo pomote — beseda teče o tistih bolnikih, ki to niso v pravem pomenu besede.

Bolnemu človeku pa je treba, ne glede na odstotke in planske številke, prisluhniti in mu pomagati do zdravja, ki je naša največja naložba.

NAŠ TELEOBJEKTIV

Ob vstopu na „galerijo“ v Ločni že tako ozek prostor zožujejo še razni odvečni predmeti, ki so se na koncu stopnišča znašli ob preurejanju prostorov. Začasno, vendar ostali so dlje. Med temi je ventilator, ki bi bil še vreden popravi-la, pa star šivalni stroj, ki bi ga bil vesel vsak zbiratelj starin in veliko „krame“, ki bi sodila le v smeti. Tako z estetskega kot tudi s požarno-varnostnega stališča vse to ne sodi na stopnišče.

URA V TIP—TOPU

Ura za evidentiranje delovnega časa, ki smo jo tudi za Tip-top in za enoto Commerce napovedali že v letošnji novoletni številki, je s prvim septembrom začela služiti svojemu namenu. Na delavskem svetu so se delavci opredelili, da za vse

zaposlene v Tip-topu in v enoti Commerce velja fiksni delovni čas. Torej bodo z evidentiranjem prisotnosti na delu dosegli v ljubljanskem delu Laboda več reda in spoštovanja delovnega časa. Pravilnik namreč določa, da se vsak manjko obračuna v minus oziroma velja le toleranca petih minut.

V Ptujju so usposobili posebno centralno kuhinjo za pripravo dietne hrane. Njihova stranka je tudi Delta, ki dnevno naroča kar 70 dietnih malic.

naš pogovor

Tokrat je naš pogovor stekel s tov. MIRKOM RUPNIKOM, vodjem nabavne službe v tozdu Commerce. Teme za kramljanje ni bilo težko najti, saj je področje nabave zelo dinamično in aktualno, poleg tega pa je tudi sam tov. Rupnik vsestransko angažiran, vedno sredi dela in sredi dogajanj. Za ilustracijo naj navedem, da je med drugim že vrsto let član pevskega zbora Krka in že preko trideset let tabornik. Pa ne da bi bil le evidentiran tud in tam, kjer se pojavi, tudi ustvarjalno sodeluje. Zato bi se lahko pogovarjala še in še, toda čas in papir zahtevata svoje in tako se je najin pogovor sukalk predvsem okoli nabave.

Kako naša — Labodova nabava doživlja težave na trgu in kako uspevate proizvodnjo tako varno pokrivati. Vemo, da je proizvodnja v marsikateri delovni organizaciji v zadnjih dveh letih stala prav zato, ker niso imeli surovin, Labod pa kljub zaostrenim pogojem ni imel težav.

Res, da doslej še nismo bili v izrazito kritičnem položaju glede pokritja proizvodnje in mislim, da bo naši službi tudi v bodoče uspevalo varno in vsaj tekoče, če že ne za določen čas vnaprej, pokrivati proizvodnjo. To si upam trditi, sicer ne bi obljubil sodelavcem, da bom v nasprotnem primeru pojedel svoj čevljev. Ne bi rad snedel svoje obljube, čevlja pa tudi ne! Za sedaj pa lahko rečem, da se nam ni treba bati jeseni, saj je določen del teh materialov že v proizvodnji, v skladišču pa imamo surovinske baze za približno tri mesece in to za naše tozde in za kooperante, torej za domači trg in za klasični izvoz.

Med našimi surovinami je vse manj uvoženih materialov, zato me zanima kakšna je ponudba med domačimi metražerji in seveda, kakšna je kvaliteta tega blaga, saj je slišati veliko pripomb. Pa še nekaj, kako je sedaj z devizno soudeležbo v naši reproverigi?

Kvaliteta blaga je občutno slabša, saj so znane težave metražerjev z vrstami prej, posledica tega pa je, poleg slabše kvalitete, tudi manjša izbira med vrstami blaga. Zato

se dnevno srečujemo z različni storni, z zmanjšanimi količinami in podobno, kar pa zahteva od vseh delavcev v nabavni službi hitro ukrepanje in precej naporov. Kljub tej situaciji pa še lahko trdim — rezultati tega pa so v naših skladiščih — da vendarle uspevamo. Obrestujejo se nam poštene poslovni odnosi, ki smo jih negovali do naših dobaviteljev v času, ko so bili v precej drugačnem položaju, ko so hodili okoli nas (in okoli drugih konfeksionarjev) in ponujali blago. Nismo izkoriščali tiste situacije, nismo jim postavljali nemogočih pogojev in tak odnos je zagotovil trdnejše in trajnejše poslovno sodelovanje, ki se v sedanjih situaciji še kako obrestuje. Labod je vedno svoj dinar zaslužil s svojim delom in nikoli nismo težili k nepotrebnim reklamacijam in podobno. Res pa je tudi, da smo nekoč prodajali kvaliteten material, sedaj pa nas je situacija prisilila v to, da prodajamo domiselnost, kreacijo in podobno. Ponudba blaga na trgu je tako skromna, da je treba v vsak model vnesti veliko fantazije in truda.

Kar pa se tiče devizne soudeležbe v reproverigi, pa je to velik problem. Devize zahtevajo vsi, različni pa so odstotki. Seveda so tudi sami metražerji v nezavidljivem po-

ložaju, toda vseh njihovih težav nismo v stanju reševati. Je na primer primer volnarja, ki zahteva tolikšno devizno participacijo, da je ne bi zmogli celo v primeru, če bi 80 odstotkov naših kapacitet izvažali. Ali pa drug primer, ko bi za blago za en sam plašč morali prispevati 27 dolarjev. To pomeni, da bi pri sedanjem razpolaganju z ustvarjenimi devizami morali izvoziti za en plašč kar 50 srajc, oziroma za 1000 plaščev kar 50.000 srajc. To so seveda nemogoče zahteve, ki pa se kljub svoji absurdnosti pojavljajo v povsem legalnih ponudbah. V takih primerih smo primorani iskati realnejše poti.

In še beseda o uvozu: za dve tretjini ga je manj kot prejšnja leta. Še vedno pa prihaja nekaj zares samo za poslastico ali celo kot „poper v juhi“. Med temi pa je še vedno malo svile pa nekaj naravnih materialov iz vzhodne Evrope. V ognju pa imamo tudi nekaj kompenzacijskih dogovorov, ki naj bi v primeru, če bi vse uspeli izpeljati, pomenili za 30 starih milijard dinarjev posla.

Vaše delo često zahteva dolga in naporna potovanja, pogovore, ki se ne končajo ob 15 uri, kar vse človeka gotovo izčrpa-

va. Vi pa vendarle že dvajseto leto vztrajate. Vsa ta leta ste enako predani Labodu in enako zavzeti v svojem delu.

Polovico te dobe sem bil celo sam v nabavi. Tu gre za celotno nabavo, od surovinske baze za proizvodne tozde, do nabave miz, pisarniškega materiala in podobno. S priključitvijo Delte smo začeli razmišljati o okrepitvi nabavne službe in sedaj nas je šest. Današnji trenutek zahteva od slehernega med nami veliko dela.

Ko pa se spomnim na mojih prvih deset let, se mi stoži predvsem po tem, da je nekoč pogodba nekaj veljala. Kar smo se dogovorili, je tudi steklo, danes pa se postavke pogodbe menjajo celo v roku enega samega meseca. Sicer pa moram reči, da imam svoje delo rad in da mi ne predstavlja le dela ampak tudi hobi. V vseh letih sem si pridobil veliko znancev in sodelavcev doma in po svetu. Vrsto let že delamo skupaj in delati med starimi znanci je vsekakor lažje in lepše.

Potovanja je bilo zares veliko. Med temi je vsako po svoje — po poslovni in siceršnji plati — zanimivo in naporno. Če se spomnim ene zadnjih poti, ki me je peljala na Kosovo, me zmrazi. Tam sem bil namreč pred nedavnim v času strahotnega neurja, ko je vihar pred nami na cesti izruval cel drevored topolov. Drugače pa je obarvan spomin na Daljni vzhod, od koder sem prinesel tudi značilna kitajska pritlikava drevesca. Prvo sem prepestoval celih 16.000 kilometrov od Shanghaja preko številne ih mest do doma. No, tu pa se mi je posušilo. Toda ljubezen do rož mi je narekovala ponoviti to „rožnato“ avanturo in sedaj se lahko pohvalim z dvema redkima drevescema, listavcem in iglavcem. Napor se vedno obrestuje.

Kako se pri nakupih odločate za posamezen material, vzorec? Ali kupujete glede na skice kreatork ali skice nastajajo po kupljenem blagu?

Moram reči, da v našem nabavnem delu ni „cincanja“. Često se moramo sami odločiti, ker se nimamo s kom posvetovati. Odločati se moramo hitro in brez omahovanj in če povem zase, kupim blago, ki mi takoj pade v oči. Kasnejše prepričevanje, da je določen vzorec kljub vsemu lep in podobno, se ponavadi ne obnese. Kar pa se tiče vzorcev, se pogostokrat odl-

očimo za povzročanje. To smo uspeli doseči pri Čehih, kjer smo včasih zaradi ugodnih cen precej kupovali, danes pa se zaradi vrednosti obračunskega dolarja, kljub temu, da so Čehi cene nekoliko znižali, ne spleča več. Povzročanje pa smo dosegli tudi pri Kitajcih. Torej, vse se da.

Kar pa se tiče odvisnosti nabave od skic in obratno pa je tako, da sedanje težave narekujejo prilagajanje temu, kar na trgu sploh lahko dobimo. Tako smo že delali pred leti. Kasneje smo se v nabavi prilagajali kreacijam, sedaj pa se mora ta prilagajati nabavljenemu blagu.

Z mnogimi poslovneži se srečujete — kakšen je njihov pogled na Labod?

Zadnji primerjalni kazalci v naši branži kažejo, da smo precej uspešni, tako pa mislim, je tudi mnenje naših domačih in tujih sodelavcev. Tudi sedaj, ko je Jugoslavija v tako težkem položaju, nas na prime še vedno zvesto boiskujejo naši tuji dobavitelji. Vedo, da permanentno obdelovanje tržišča veliko pomeni in prepričani so, da se bomo kmalu opomogli. Na drugi strani pa imamo tuje sodelavce, s katerimi že več kot deset let sodelujemo, kar seveda samo po sebi govori, da nam zaupajo.

Sicer pa je naš moto, da moramo iz krize priti še bolj okrepljeni. V dosedanjih preizkušnjah se je Labod vedno krepil, zato se tudi današnjih težav ne bojimo.

Razgovor pripravila
L. J.

razvoj alkoholne bolezni

Alkoholizem je dolgotrajna bolezen, ki se razvoja 5, 10, 20 in tudi več let. Začetni zmerni pivec (vsak alkoholik je bil najprej zmerni pivec) preide več stopenj, preden zaradi alkoholizma propade.

1. V predalkoholnem obdobju, ki traja od šest mesecev do deset let, si bodoči alkoholik poskuša lajšati vsakodnevne stiske z alkoholom, ki mu omogoča sprostitev in ponuja prijetno omamo. Postopoma začne piti čedalje večje količine alkohola (čedalje več ga prenese, toleranca mu raste), da bi dosegel enak učinek kakor poprej z manjšimi količinami.

2. V naslednjem obdobju, ki traja od 6 mesecev do pet let — imenujemo ga zgodnje alkoholno obdobje — pa alkoholik že pije tudi na skrivaj. Pije pogosto ali celo stalno in skrbi, da mu ne bi zmanjkalo pijače. Zato si dela zaloge. Zaradi lastnega pivskega obnašanja ga mučijo občutki krivde, kajti zaveda se, da je njegovo popivanje postalo problematično. Nejevoljno reagira, če se kdo drzne, da mu omenja njegov pivski problem. Ponavljajo se mu alkoholne amnezije, to je, da se zjutraj, ko se strezni, ne spominja, kaj je pred tem v vinjenem stanju počel. Ne ve, kje je bil, skrbi ga, ali ni morda storil kaj neumnega ali celo kaznivega v tem obdobju, ki se ga pač ne spominja. Take izgube spomina postajajo vse bolj in bolj pogoste (imenujemo jih tudi „utriganje filma“).

3. Tako alkoholik dospe do tretjega obdobja svoje alkoholne bolezni, ki ga imenujemo kritično obdobje. Pride namreč do izgube kontrole nad pitjem in nad količino zaužitega alkohola. To pomeni: kadar tak alkoholik popije le en sam kozarec pijače, bo s pitjem nadaljeval toliko časa, dokler ne bo pijan. Pogosto se vede izrazito agresivno, ko prepričuje sam sebe, da so vseh njegovih težav krivi njegovi najbližji — največkrat žena. Včasih se bo odločil za abstinenco. In res bo krajši ali celo daljši čas abstinal zato, da bi sam sebi dokazal, da pač lahko pije ali pa ne pije. Razumljivo je, da ljudje, ki še niso odvisni od alkohola, ne čudijo potrebe, da bi sami sebi dokazovali, da nimajo problema s pijačo.

V tem kritičnem obdobju alkoholik včasih spremeni

vzorec pitja, da bi tako spet sam sebi pa tudi drugim dokazal, da nima nobenega problema s pijačo. Npr.: utegne se odločiti, da ne bo nikoli pil pred kosilom. Ali pa bo pil samo pivo, zmotno misleč, da samo od piva ne more postati alkoholik. Seveda se mu bo takšnih vzorcev in principov pitja posrečilo držati samo krajši čas, potem pa bo spet bolj ali manj stalno pil, odvisno od stopnje odvisnosti od alkohola.

V tem obdobju je alkoholik v veliki nevarnosti, da bo izgubil vse, kar mu je bilo blizu ali kar mu je drago (družino, prijatelje, službo, lastno zdravje), razen če ga vse te grožnje o izgubi ne spravijo k razmišljanju in k odločitvi za zdravljenje. Sedaj ima namreč še družino, delovne tovariše in morda še kakšnega prijatelja. Morebiti se bo še našel kdo od teh, ki mu bo pomagal na dolgotrajni poti zdravljenja, vzgoje in prevzgoje. Če bo to priložnost zamudil, bo dospel v zadnjo fazo alkoholizma.

4. V končni fazi, ki jo imenujemo kronično obolenje (zaradi tega nekateri alkoholno bolezen zmotno imenujejo kronični alkoholizem), je zasvojenost alkoholnega bolnika že dosegla takšno stopnjo, da pride do več dni trajajočega popivanja oz. krokanja, „plavanja“, kot ta pojav imenujemo v alkoholnem žargonu. Doselej je bil alkoholik še sposoben, da je svoje težke pivske periode rezerviral za vikende, medtem ko v tem obdobju pride do večdnevni popivanja povsem nekontrolirano, celo nenamena. Zaradi tega se alkoholik znajde pred težko socialno obsodbo vseh segmentov družbe, razen alkoholikov iz nižje družbene

plasti, s katerimi skupaj tudi sam popiva. Zdravje se mu hitro slabša, med drugim tudi zato, ker se skrajno pomanjkljivo hrani, saj v glavnem samo še pije.

V tem obdobju propada tudi moralno in etično. Vemo, da alkohol človeka sploh posurovlja, in to ne samo zaradi okvare čustvovanja in intelektualnih zmognosti, temveč tudi zato, ker uničuje vsa alturistična čustva. Na ta način lahko postane alkoholik bolezensko brutalen sebičnež. Vse običajne vrline, kot so čast in spoštovanje, ugled, ljubezen do žene, do staršev, do otrok, mu postavljajo brezvsebnski pojmi. Alkoholik se v končnem obdobju svoje bolezni ne meni več za svojce, naj stradajo, naj prezebajo, naj ga prosijo ali naj mu očitajo — kaj to njemu mar. V pijanosti se prepira s sopivci, pretepa se s komerkoli, zaradi surovih žalitev in pijanske vsiljenosti ga iz točilnic mečejo na cesto, kjer oblični povaljan in umazan v cestnem jarku. Medel in otopel samo še životari. Seveda ne dela več, pusti, da ga vržujejo žena in svojci, katerim celo tudi vzame vse, kar more dobiti v roko, izkupiček pa požene po grfu.

Nekatere alkoholičarke se v tej fazi začno ukvarjati s prostitucijo, da na ta način zaslužijo za pijačo.

Alkoholikova sposobnost mišljenja je okrnjena. Njegovi možgani so še tako načeti, da bo še vedno nesposoben, čeprav bo abstinal več tednov, da bi sebe in svet okrog sebe pravilno ocenil, se uredil in usmeril. Sposoben je le površno razmišljati, zato tako težko uvidi, v kako kritičnem stanju je. Ta otopelost intelekta je lahko začetno stanje alkoholne demence, bejavosti. Opisana zameglitev intelekta se razjasni šele več mesecev po začetku abstinence in zdravljenja, včasih pa sploh več ne izgine.

V tem času pade tudi toleranca do alkohola, kajti sedaj potrebuje alkoholik mnogo manj alkohola, da se hudo opije. Prične piti kakršnokoli vrsto alkoholnih pijač ali nadomestila za alkohol, pač vse, kar je na voljo. Pokažejo se hude zdravstvene okvare zaradi alkoholizma (ciroza jeter, okvare možganov in številne druge posledice).

Opisani propad je mogoče ustaviti s pravočasnim in ustreznim zdravljenjem in prevzgojo. Čimprej se začne alkoholik zdraviti, tem manjše zdravstvene posledice bodo ostale po zdravljenju.

Z delom je začela tudi priprava dela za program kril, kjer je zaposlenih devet delavcev. Kljub začetnim težavam, so se uspešno vključili v pripravo kolekcije za pomlad — poletje 84, kjer so sodelovali s pripravo VO v Ljubljani.

predstavljamo vam:

razstava del tuga lebiča

Več kot dvajset let že teče sodelovanje med tovarišem TUGOM LEBIČEM in našo delovno organizacijo. Začelo se je s projektom za gradnjo novomeškega dela proizvodnje v Ločni in od tedaj je Lebič sodeloval takorekoč pri vseh gradnjah, če že ne neposredno, pa vsaj z nasveti. Vendar pa sodelovanje, s katerim vas želimo seznaniti v tem sestavku, ne gre več v projektantski smeri — tokrat se nam bo Lebič predstavil kot slikar.

Iz svojega bogatega opusa realističnih del bo izbral 25 slik, ki jih bo predstavil najprej v ptujski Delti, nekje v novembru pa je predvidena razstava tudi v Novem mestu.

Tugo Lebič se je rodil leta 1927 v Brežicah. V Zagrebu je končal STŠŠ na arhitektonskem oddelku. Načrtovanje in risanje ga je od malega zanimalo, znotraj tega pa je čutil še posebno nagnjenje do osebnizpovednega slikarstva. Toda deloma vojna, deloma pa domača vzgoja, sta mu onemogočili da bi se slikanju v celoti posvetil. Vendar pa slikar sam pravi, da mu je tudi njegov poklic prinesel veliko veselja in zadoščenja. Ob rednem delu je ves prosti čas, ki mu je ostajal, posvečal slikanju in dopolnjevanju na tem področju. Izpolnjeval se je tudi z načrtnim obiskovanjem galerij, tudi svetovnega slovesa, proste ure pa je porabil za študij mojstrov in podobno.

Vzporedno s tem pa so nastajala tudi njegova dela, ki so že ves čas usmerjena v realizem in delno v impresionizem. Ne meneč se za razne modne muhe, posebne sloge in šole, je vztrajno izpopolnjeval svoj realistični pristop, kar mu je prinašalo priznanje javnosti, pa tudi poklicnih ocenjevalcev. V listu, ki je izšel ob njegovi razstavi v Brežicah, je akademski slikar Mladen Veža med drugim zapisal, naj bo gledalec pri oceni Lebičevih del predvsem samostojen, naj ne zapade pod vpliv modnih smeri ali priporočil kritike, kajti „...Lebičeva dela to tudi zaslužijo...“

In zares jih moramo gledati in ocenjevati le z merili izpo-

Slikar Tugo Lebič ob svojih izdelkih.

vednosti. To nam narekuje že prvi vtis ob srečanju z deli Tuga Lebiča. Pripovedujejo nam z veliko toplino, polna so domačnosti in tako resnična, da so že kar otipljiva. V njih je vsaka struktura materiala zares vidna: porcelan je zares porcelan, prav tako živa sta lončevina in baker, sončnice so polne sonca.... V zadnjih dveh letih, odkar je invalidsko upokojen, dela mirneje in intenzivneje. Predaja se svojemu slikanju svetlobe in sence. S slikami izraža naklonjenost in spoštovanje naravi, lepoti, harmoniji in preprostosti hkrati. Vsaka njegova slika si zasluži daljše opazovanje in zares si gledalec ne more kaj, da jih ne bi gledal in gledal. Prinašajo mir, spokojnost in zadovoljstvo, hkrati pa nas navdušujejo. Vse, kar nam podaja, je gledano le skozi človeške oči, torej je naravno, realistično, morda tu pa tam z rahlo senco trenutnega vtisa.

Ko sva skupaj prelistavala knjigo gostov na njegovih razstavah, sva pogosto zasledila ime Božidarja Jakca. Sam mojster ni skrival navdušenja nad Lebičevimi deli, saj ga je tudi sam spodbujal v njegovi realistični orientaciji. Poleg spodbudnih besed Jakca in drugih priznanih slikarjev, pa so zelo ugodne tudi ocene kritikov kot sta Jutršek in Avguštin.

Toda mnenja, pa naj bodo taka ali drugačna, na Lebičevo delo in smer niti ne morejo vplivati. Prav zaradi tako izklesanega in zvestega pristopa, ki mu je pridjana še slikarjeva marljivost, bodo pred nami Lebičeva dela, ki se jim pozna, da nastajajo „z velikim notranjim mirom in veliko ljubeznijo do slikarstva“ (Veža) zares živela.

Torej, najprej v Delti, potem pa še v drugih toz-

dih, si bomo lahko ogledali dela slikarja Tuga Lebiča. To so dovršeno izdelani koščki realnosti, ki jo človek-slikar doživlja z globokim spoštovanjem do fenomena narave. Te koščke našega vsakdana pa je naslikal tako, da so nam vsem razumljivi. Ko jih bomo gledali si bo marsikdo rekel: „Ti utripi so naslikani tako, kot da bi jih gledal z mojimi očmi in z mojimi občutki, le da sam tega ne bi znal izraziti...“

zdrav duh v zdravem telesu

Ideja, da bi delavci Laboda s svojimi družinskimi člani obiskali naš RC na Sromljah po doslej neznan poti, je bila v soboto 20. avgusta uresničena. OOS tozđ Libna je povabila vse zaposlene in njihove svoje, ki se ne bojijo vzpenjanja navkreber in jim pešačenje ne utruja nog, naj se na prosto soboto v jutranji uri zberejo pred tozdom in se udeležijo prvega pohoda delavcev po neznanih stezah do našega RC.

Čeprav se je ob dogovorjeni uri, na dogovorjenem mestu zbralo le manjše število, smo si udeleženci pohoda naprtili nahrbtnike in krenili na pot. Vodička Mira, ki je edina poznala pot, nas je kmalu z glavne ceste popeljala po stezi v gozd, kjer smo se smelo spoprijeli s prvo vzpetino. Sonce, ki je blago naznanjalo lep dan, je pripomoglo k vedremu razpoloženju, strastni gobarji pa si niso mogli kaj, da ne bi smuka-

li s steze in stikali za gobam. Kmalu nas je Mira pripeljala do prvega presenečenja. Do pogrnjene mize, polne domačih dobrot, domačega kruha, narezka, soka in dobrega vina. S presenečenjem smo ugotovili, da je prijazna domačija dom naše delavke. Čeprav si nismo hoteli naglas priznati, smo z olajšanjem sneli nahrbtnike, posedli in z veliko slastjo pojedli pripravljeno.

Sonce je izzvalo na čela prve znojne kaplje, na nogah so se pojavili prvi žulji. Trud gobarjev ni bil zaman, razpoloženje pa se je stopnjevalo. O utrujenosti še ni bilo sledu, tudi za tiste, ki so prvič stopili na daljše steze.

Obrazi so se nam zresnili in smeh nam je zamrl, ko je pogled obstal na betonskem nagrobniku s petokrako zvezdo. Na njem je vklesano ime Rudi Rožanc—Slavko 1913—1942.

Otroci so na gomilo položili poljsko cvetje, vodička Mira pa je navzočim povedala o pomenu zgodovinskega obeležja. Za eno minuto so misli navzočih odletele v leta 1941—1943, v gozd in takratne razmere, ko se tamkajšnji prebivalci niso tako brezskrbno sprehajali po gozdu kot mi to soboto, za minuto, ki je prekratka za premislek vsega, kar je tako krvavo zapisano v naši zgodovini.

Ob potoku smo izpraznili nahrbtnike. Njihova vsebina je bila na razpolago vsem, potok pa je hladil tekočino. Ura počitka in zopet pot pod noge, največji vzpetini nasproti, ki k sreči ni trajala dolgo. Povsod so nas steze vodile ob sadovnjakih, vinogradih, povsod je bilo čutiti bližajočo jesen. Domačija, ki nas je sprejela na kozarec domače kapljice, stoji sredi vinogradov, od koder se je že dalo videti naš cilj — RC. Vendar ta še ni bil tako blizu kot je bilo videti. Treba je bilo še na drugo stran hriba in še smo bili na cilju. Očitno nas je hišnik slišal že od daleč, kajti hrana, ki jo je pripravljala, je že prijetno dišala.

Kljub utrujenosti, ki jo je bilo čutiti, smo udeleženci pohoda zbrali moči za družabne igre in izmenjavo mnenj in vtisov o poti, ki je bila za nami. Z obžalovanjem smo se spominjali vseh sodelavcev, ki niso bili med nami. Upali smo, da bo vrsta, ki se bo prihodnič vzpela navkreber, daljša.

Skromna priznanja, ki smo jih prejeli, bodo še dolgo spominjala na lepo preživeto avgustovsko soboto.

IRENA STRGAR
TOZD LIBNA